

KOLOZSVÁRI KIR. ÜGYESZEDŐSÉG
Érkezett: 1914 JUN 20.
K. Ü.
me".

GOSINZEANA

REVISTA ILUSTRATA SAPTAMÂNALA

REDACTOR: Dr. SEBASTIAN BORNEMISA

Anul IV. - Nr. 24.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe ½ an 6 cor.
România 30 lei. - America 3 dolari. - Germania 15 M.

Orăștie, 21 Iunie n. 1914.

Regele Carol și Principele Ferdinand, sosind în Turtucaia. Primarul orașului le oferă pe tavă de argint pâine și sare, în semn de supunere.

— Vezi întrestitul „Cu pâine și cu sare” pe pagina 346. —

NU NE ORBEȘTE LUMINA

și strălucirea dela Constanța, deși e puternică și razele ei se reflectează în mănunchiuri uriașe până dincoace de culmile Carpaților. Sub ploaia ei plină de căldură stăm impasibili, căci prin cordonul armatei române se furișează pe lângă imnul Romanovilor și glasul blândeii Basarabii, cu gemetele ei înăbușite, cu graiul ei saturat de slavonească, cu tot amarul și cu toată durerea unor frați scumpi și dulci, cari ni-au fost răpiți odată... Glasul acesta stâns, gemetele acestea înăbușite ne ating mai mult sufletul, decât imnul țarului și ne revoltă în clipa asta, când nu putem uita. Ar fi o lașitate să fie altfel, căci nu suntem popor de zeci de milioane și nu avem țară cu hotare pe două continente, ea să nu ne doară jaful chiar de-acu 100 de ani și ca să nu ne pese, că ni s'a zmulș din sufletul național o floare...

Numai după protestul acesta mut, îi zicem puternicului împărat dela Nord: Bine-ai venit! Neam ospital din fire, te primim, ca pe orice strein, care ne intră 'n casă, cu pâne și cu sare și atâta vreme, cât ți-e gândul pacinic, pe pământul scumpei României fir de păr în cap nu ți se clatină. E mare cinstea ce ni-o faci și mare jertfa ce ni-o aduci, coborând din castelele tale de marmoră, în bordeiele noastre sărace. Aceasta o știm prețul și suntem mândri, că ne ții demni de prietenia ta. Am fost doar veacuri dearândul desprețuiți, nedreptățiți și batjocoriți și ni-a fost mult mai vitregă soarta, decât să nu ne bucurăm acum de-o rază de lumină. Dar nimeni nu ne ceară, ca să ne lăsăm orbiți de strălucirea aceasta repentină, ni-

meni nu ne ceară, ca în schimbul unei străneri de mână să uităm lovitura pe care aceeaș mână ni-a dat-o, când am fost slabi și nebăgați în seamă.

Prietinia noi o înțelegem numai zidită pe stimă reciprocă și pe jertfe comune. Până acum însă, puternice țar, tu nu ni-ai stimat îndeajuns și rar ai ținut seamă de dreptele noastre cereri. Și dacă apreciem gestul tău și prietinia ce ni-o oferi, să fii mulțumit, căci aceasta mult este. Strămoșii ne-au învățat doar, ca să ne bucurăm de mărirea oricărui neam, dar nu și de micșorarea noastră să ne bucurăm... De aceea, dacă într'adevăr în sufletul tău cugete bune sălășluitu-s'au și într'adevăr vrei prietenia noastră, vindecă-ne rana de-un veac și fă să amuțească glasul durerosului nostru poet, care printre salvele de bucurie ale tunurilor românești, ce te salută la Constanța, ne strigă și azi:

*Auzi!... departe strigă slabii
Și asupriții cătră noi:
E glasul blândeii Basarabii,
Ajunsă 'n ziua de apoi.
E sora noastră cea mezină,
Gemând sub cnutul de Calmuc,
Legată 'n lanțuri e-a ei mână,
De ștreang târând-o ei o duc.
Murit-a?, poate numai doarme
Și-așteaptă moartea dela câni?
La arme,
La arme dar Români!*

Cu pâne și cu sare... După un străvechi obicei, atunci când domnul țării vine de cercetează o provincă sau o cetate oarecare din coprinșurile stăpânirii sale, — cei din acel colt de țară sau din cetate, îi ies nainte *cu pâne și cu sare, cu semn de supunere...* În luna Maiu regele Carol al României și toată familia a făcut o excursiune pe Dunăre, — oprindu-se la orașele de pe țărmul fluviului. Între altele s'a oprit și la *Silistra* și *Turtucaia*, orașele nou încorporate țării, cu luarea Ca-

drilaterului dela Bulgari. La întâi vizită ce li s'a făcut de marele rege, — acele cetăți i-au ieșit în cale, prin deregătorii lor, cu mare alaiu și *cu pâne și cu sare...*, semnul supunerii.

Chipul din fruntea numărului nostru de azi, ne arată clipa când regele Carol și principele Ferdinand, debarcând în orașul *Turtucaia*, cel cu majoritate românească, — este întâmpinat de primarul orașul oferându-i pe o tavă de argint tradiționala pâne și sare și M. S. Regele tocmai ia din ele...

În paginile următoare arătăm alte vederi din excursiunea Suveranilor români pe Dunăre, — spre a-și vedea cetățile și supușii.

□ □ □

VIZITA ÎMPĂRĂTEASCĂ DELA CONSTANȚA

Unică în felul ei, vizita împărătească dela Constanța a avut darul să atragă asupra României întreagă luarea aminte a Europei, pentru o zi, două.

Ziaristii dela ziarele mari străine au rămas încântați de ce-au văzut și au avut prilej să admire strălucirea armatei românești și să vadă bogăția de splendoare, cu care această țară a știut să primească pe puternicul țar al Rușilor. Cum în aceeaș zi eră și vizita împărătească la Konopist, ei s'au folosit chiar să tragă paralele între aceste două vizite și apoi se 'ncheie cu concluzia, că România s'a pierdut pentru Tripla Alianță pe totdeauna.

Au dedus-o aceasta din strălucirea cu care Suveranii români au primit pe țar și întreagă familia sa; din unele momente intime dintre suverani, și din o mulțime de alte amănunte drăgălașe și nostime. Fapt e, că România a paradat de data aceasta și par'că înadins a voit să arate toată strălucirea și toată bogăția ei, ca să scoată tot mai mult la iveală ce poate și ce are.

A jucat o scenă superbă și neamul nostru a fost din nou admirat și pizmuit de străini. De politică însă nu se vorbește, că s'ar fi făcut. Rapoartele ziarelor în privința aceasta sunt incomplete și cele ce se scriu de foile străine, sunt aproape nu-

Excursiunea Suveranilor români pe Dunăre: Primirea lor la Silistra. După ce li s'a prezentat și aci pânea și sarea, primarul și ajutorul său, merg înainte, urmați de M. Sa Regele și suita sa, spre lăuntru orașului.

mai presupuneri și scornituri. Nu se mai vorbește nimic de Basarabia, care, se afirmă acu-s câteva luni, va fi redată României, ca zestre cu Olga ori Tatiana. Nu se vorbește nici de logodna prințului Carol, care, se spune, că din acest prilej va fi publicată oficial. S'au dat toate uitării și se trimbiță numai luxul roșiorilor, numai ovațiile furtunoase cu care țarul a fost primit și salutat de Suveranii români. Par'că înadins e scoasă dintre șirele rapoartelor politica și miezul acestei vizite împărătești. Tăinuirea aceasta pe noi ne bucură, căci focmai ea arată, că în Constanța s'a pus la cale un lucru mare, un lucru de valoare și mulțumitor pentru noi. De ce să-l spunem dușmanilor? Ca să ne pizmuiască?

□ □ □

Opera dlui A. D. Xenopol.

Se serbătorește în capitala Moldovei, unul dintre cei mai vechi și mai însemnați profesori ai Universității de acolo: dnul A. D. Xenopol. Ziarele, care-și unesc glasul cu cetățenii lașului, țin să popularizeze această dreaptă constatare: dela Dimitrie Cantimir, nu i s'a făcut științei românești o mai mare recunoaștere de către străinătate, până

acum, până la data când, domnul Xenopol este numit membru al Institutului din Franța. Și este dreaptă această constatare. Dela Dimitrie Cantimir din sec. al XVIII până la dnul A. D. Xenopol în al XX-lea veac... Mult timp s'a scurs de atunci și multe s'au schimbat, în lume! Țările sau prefăcut, societățile s'au reînnoit, iar în întreaga lume, pe toate drumurile științei se luptă contra sinistrului, înfiorătorului și lugubruului: *ignoramus!* Din toate părțile caută a-l înlătură. Și purtătorii de torțe care-l ard cu putere, care caută a-l înlătură, în toate țările sunt preamăriți, sunt zeificați, sunt ridicați la *un cult*. Iar la noi? Purtătorii torțelor de lumină sunt huiliți din societate, bârfitii din presă și obiectul atacurilor tuturor debutanților în publicistică. La noi lăsăm la o parte faptul că nu există o viață științifică, dar nu există nici-un respect pentru cei, cari, încearcă s'o întemeieze, după cum la rândul-le, între acești întemeetori, nu există nici-un respect dela unul la altul. Oamenii noștri de știință toți se dușmănesc și se invidiază. Fiecăruia i se pare că aproapele îi ia înainte, și stăpânit de acest sentiment primitiv recurge la tot felul de atacuri și bârfeli. De aceea nu

există la noi tradiție între generații și generații. Profesorii noștri de filozofie care mai de care caută să-l întunece și să-l dea uitării pe Vasile Conta. Nicăeri nu este citat de acești profesori, în metafizicile lor nebuloase. Învățătul Hașdeu este astăzi trecut la indexul oamenilor care-și pierd, cu vremea, din actualitate; iar dl A. D. Xenopol, până astăzi a fost unul dintre scriitorii români cari numai *încearcă* a face știință apuseană. O! prea este mare răspunderea noastră, față de aceste rătăcirii grave. Prea este mare! Dacă între unii profesori și învățați se motivează o urmă de atitudine negativă față de acești mari dascăli ai științei românești, ea nu este și nu poate se fie motivată în spiritul tinereții, care trebuie să se formeze în cultul față de înaintași. Prea suntem un popor tinăr în ale științei, ca să dăm uitării, așa de ușor, oameni învățați, ca Vasile Conta, B. P. Hașdeu și A. D. Xenopol. Și de aceea zic, a fost foarte bine făcută apropierea între marele istoric de altădată și dl Xenopol. Ea este calvarul oamenilor de știință din România, este marea dramă a acestor oameni. Ori cât timp ar fi trecut dela Cantemir și până astăzi, față de oamenii de știință noi am rămas aceiași: ca public indiferenți, iar ca specialiști negativi. Oamenii noștri de știință de astăzi trebuie să alerge, ca și Cantemir, peste granițele țării, pentru a fi înțeleși și apreciați. Dincolo de hotare, ei găsesc inimi mai calde, suflete mai deschise și primiri mai bune.

În adevăr, cine știe recunoaște astăzi în România pe dl Xenopol, ca filozof? Cine, vă rog? Tinerețea crescută în fumurile de țigară a profesorilor ei? Sau profesorii aceștia trăiți în aplauzele deșănțate ale acestei tinereții? Este destul ca dascălul să nege, pentru ca tinerețea să afirme. Așa s'a întâmplat cu dl Xenopol. Dela apariția *Principiile istoriei* au trecut 15 ani și nici până astăzi dsa, nu este recunoscut în țara noastră, cum este recunoscut în apus, ca marele me-

Un prințisor ștrengar... E prințisorul Nicolae, fratele prințului Carol al României, băiat de vreo 12 ani, foarte vioiu și neastâmpărat. Și din prilejul vizitei țarului la Constanța și-a arătat bravura: s'a luat la luptă cu țareviciul, băiat mai mic ca el cu vre-o doi ani, și atâta l'a boxolit și l'a hărțuit, până s'a dat rusul bătut de acest argint viu românesc. — Chipul de aci ni-l arată în societatea fratelui său prințul Carol și a miniștrilor Constantinescu și Angheliescu, în excursia pe Dunăre a familiei regale. În Silistra, cei doi miniștri doresc să se fotografieze împreună cu prinții, ca scumpă suveniră a întâiei lor veniri în această cetate. Prințul Carol înțelege valoarea ideii, dar Nicolae nu vrea să stea. El să zburde liber, nu să stea supus năntea unui — fotograf. Abia dacă fratele său l'a prins de umeri și l'a ținut locului, l'au putut prinde și pe el în chip...

todologist istoric și ca marele filozof sociolog. Pentruce? Pentrucă dascălul a negat, iar tinerimea a afirmat. Și doar să nu credeți, că vorbesc impersonal, fac... *mea culpa*. Da, o fac, deși cam târziu. O fac cam târziu pentrucă tocmai târziu am cunoscut acest merit al dlui Xenopol. Și nu sunt eu de vină, este societatea în care am trăit, și în care dsa ca filozof nu există, dar în care m'am ridicat mai sus și am privit nu cu ochelarii societății, ci cu ochii mei și... am văzut. Și mă rog Domnului: dă Doamne, mai mulți tineri, ca mine, care să dea

ochelarii societății la o parte și... să vadă. Ce clară ar fi lumina cerului deasupra țării noastre.

Da, îl cunoaștem pe dl Xenopol ca istoric, dar ca mare om de știință — nu! Iată parcă este eri, când m-am apucat să cetesc cele 12 volume asupra Istoriei Românilor. Eră iarnă... Și-mi eră frig... Și o ceteam ca să mă încălzesc... Și în adevăr că m-am încălzit. Din toate frământările neamului meu, se aprinsese o flacăra în odaia mea rece și ea ardea cu putere. Viscolul de afară nu ar fi fost în stare să o stingă, iar eu, ori-cât m'ași fi aflat în mij-

locul flăcărilor, nici când nu aș fi ars, ci din contră, mereu renășteam. Și am cetit mai târziu Domnia lui Cuza-Vodă, acel model clasic de monografie, și am terminat-o de cetit într'un amurg de seară liniștită. Pe când pe cer soarele apunea la apus, Cuza-Vodă, răsărea la răsărit, pe fresca trandafirie a zării. Și am cetit mai târziu Istoria partidelor politice din România, și din ea pe lângă altele, m-am ales cu o învățătură pe care mi-am prefăcut-o în crez politic: anume, că partidele politice și în deosebi cel conservator, luând naștere în țară la noi, din interese personale, din nimic, ele se vor întoarce de unde au venit: în nimic! Și câte cărți nu am cetit scrise de marele istoric A. D. Xenopol!

Dar, vă spun, de d-sa ca filozof nu auzisem. Mare mirare mi-a produs și totdeauna o mustrare de conștiință, atunci când l-am văzut citat, pe lângă alți învățați streini, de călăuza mea în ale sociologiei, de învățatul francez C. Bouglé. Al Val de val au trecut fiorii de revoltă prin sufletul meu. Și, ca întotdeauna, de câteori mă simt mic față de mine însumi, m'am gândit multă vreme la greșala pe care o făcusem până atunci. Am căutat să-mi repar greșala, am cetit cu atenție de două ori *Principiile Istoriei*, am străbătut cu aceeași atenție toate comunicările făcute la Academie, toate articolele scrise în aceeași chestiune, — dar degeaba! mustrarea de conștiință nu dispărea. Și acum, ca un vinovat al societății, vin să cer iertare dela dvoastră. Dă Doamne, să am urmași! Dar tare mă îndoiesc de ei, căci spiritul societății românești, este același dela D. Cantemir până la A. D. Xenopol. — Și astăzi marele învățat este unul dintre filozofii mei iubiți. Oricâte învinuiri i s'ar aduce, ca cele din *Convorbiri Literare* pe 1904—1905, ca cele pe cari i le aduc mulți învățați străini, și mai ales ca cele pe care i le aduce Bernheim, căutând să distrugă întreaga teorie a dlui Xenopol prin

această afirmație: că în natură, nu există fapte succesive și coexistente, căci un fapt succesiv într-o anumită împrejurare, poate deveni coexistent într'alta; oricâte de acestea i s'ar aduce, eu nu-l pot uita, eu îl ridic la un cult, ca pe toți autorii cu care-mi mângâi zilele. Așa să facă toți oamenii culți din țara românească, și aceasta ar fi o sărbătoare adevărată a marelui nostru învățat și începutul unei vieți nouă.

Iar acum, când dsa se află la o vârstă înaintată și cu un trecut așa de glorios, să nu uite, că mai este dator față de noi Români, cu o carte: *Psihologia poporului român*. Dacă dsa a distrus o carte a lui G. le Bon, care trată despre psihologia popoarelor; dacă Emile Faguet a făcut acelaș fapt față de Alfred Fouillee, suntem siguri, că față de lucrarea dsale, nu se va putea ridică nimeni, având ca temelie cunoașterea istorică a poporului nostru, iar ca ajutor și sinteză, filosofia clară, a unui fiu al acestui popor.

Radu S. Dragnea.

□ □ □

MOARTEA LUI POMPILIU ELIADE

Dispariția distinsului bărbat de știință din sânul nostru, a stârnit jale și durere printre toți Români de bine și ne fimem și noi de datorință să dăm după „Flacăra” unele amănunte din viața acestui bărbat.

Pompiliu Eliade s'a născut la 13 Aprilie 1870 în București, și a făcut studiile liceale la Sf. Sava, cele universitare la universitatea noastră de aci, distingându-se atât ca elev, cât și ca student. A și fost cel dintâiu din seria noastră, care în urma unui strălucit concurs, a obținut bursa universitară Hillel, pentru a studia la Paris limba și literatura franceză. La Paris a fost admis ca elev al școlii normale superioare, unde grație aptitudinii sale extraordinare și-a câștigat repede simpatia colegilor și a profesorilor săi. În acest mediu prielnic a avut ocazie să cunoască și să-și însușiască adevărata cultură franceză, aceea cultură,

care constituie gloria spiritului francez și floarea civilizațiunii omenești, pe lângă care mulți alți compatrioți de ai noștri treceau fără măcar să o bănuiască, aducând cu ei la întoarcere în țară cu totul altceva, drept cultură franceză.

După o temeinică pregătire și în baza memorabilei lucrări „De l'Influence française sur l'ésprit public en Roumanie”, obțină cu un deosebit succes titlul de dr. în litere.

Cu hotărârea în suflet de a-și pune cunoștințele câștigate în serviciul țării, se întoarce la București în 1898.

Catedră universitară de limba și literatura franceză, de pe care să-și spună cuvântul tineretului și publicului doritor de a se orienta în literatura și cultura franceză, nu există. Spiritul neastâmpărat al său nu putea aștepta, și Eliade începe propaganda extrauniversitară, printr-o serie de remarcabile conferințe, ținute la Ateneul Român, la cari alergau și tineri și bătrâni, pentru a asculta pe tânărul învățat, dotat cu un extraordinar dar de a vorbi.

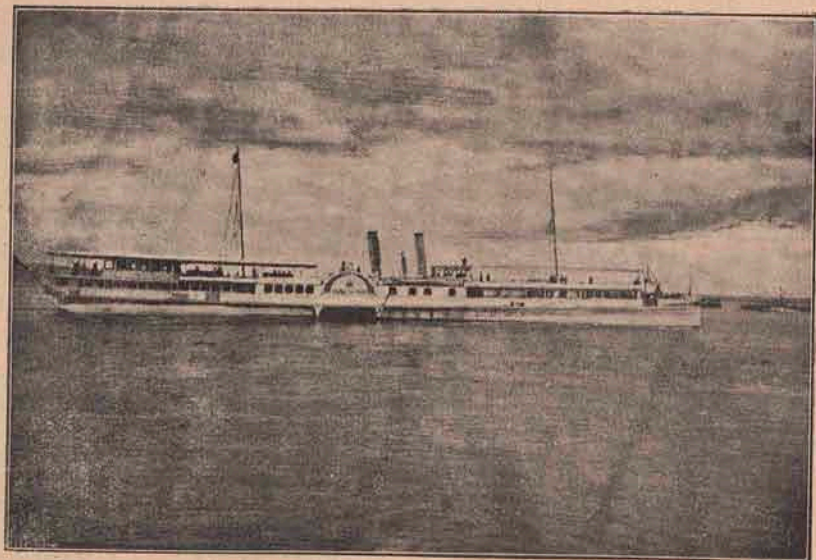
La 1901 înființându-se la Facultatea de filosofie și litere din București, o catedră de limba și literatura franceză, Eliade a fost numit titularul ei, ilustrând-o la început ca agregat, iar dela 1904 ca profesor

până anul trecut școlar, când și-a luat un concediu pentru a-și putea continua studiul său „La Roumanie au XIX. siècle”, din care apăruse primul volum la 1905.

Și nu și-a petrecut concediul degeaba. Cu toate că eră bolnav, a redactat volumul al doilea, publicându-l câteva săptămâni înainte de a se duce pentru totdeauna dintre noi.

Ca profesor de limba și literatura franceză, Eliade și-a dat seamă de rolul unui astfel de profesor. Număroșilor săi elevi și eleve le-a fost un luminat mentor întru cercetarea comorilor literare și culturii franceze, recomandându-le pentru a se putea servi de ele întru îmbogățirea și perfecționarea propriei noastre literaturi și culturi. A fost o continuare a muncii începute prin conferințe publice la Atheneu. De altfel curentul francez eră de mult pornit, lui Eliade îi incumbă numai datoria de a-l limpezi și îndreptă. Pe cât omenește posibil și într'un timp așa de scurt, Eliade a căutat să se achite în mod neșovăitor de această datorie. E rândul elevilor săi să continue munca începută de profesorul lor.

Eliade nu s'a mărginit însă numai la munca de profesor ex catedra. A publicat și o sumă de lucrări de valoare, izvorâte toate din dorul de a ne face cunoscuți străinătății, de

Iachtul regal român „Ștefan cel Mare”, cu care a făcut regele Carol și familia regală, excursiunea pe Dunăre. E aproape la fel cu iachtul „Standard” cu care a venit țarul Rusiei în România, — doar că nu așa de mare ca acela.

O plimbare cu barca pe Dunăre. S'a pus pentru augustul excursionist un fotel în luntre și așa e dus la plimbare de văslași isteți.

a ne analiză pe noi pentru a ne cunoaște și îndreptă, și scrise într'un stil caracteristic talentului său, de un rafinat causeur francez, care-l ajută să-și mascheze vasta-i erudițiune.

În limba română a publicat, în afară de o sumă de articole, la 1900 „Filosofia lui Lafontaine“, la 1903 o serie de lectiuni ținute la universitate, la 1909 un foarte documentat raport asupra stagiunii teatrale 1908—1909, iar la 1912, în editura *Flacării* acel magistral studiu asupra lui Maeterlinck.

În limba franceză publică în afară de „De l'influence française sur l'esprit public en Roumanie“ și două volume din „La Roumanie au XIX siècle“, 3 volume de „Causeries litteraires“ și două articole: „Gregoire Alexandresco et ses maitres français“, în *Revue des Deux Mondes* din 1904 și „Les premiers Bonjouristes“ în *Buletin du congrès pour l'extension de la langue française*, 1905.

Academia din Paris i-a premiat primul volum din „La Roumanie au XIX siècle“, iar Academia Română l-a ales la 1912 membru corespondent, distincțiuni date profesorului și omului de științe meritos.

Când anul trecut în timpul războiului balcanic în ziarele franceze nu se găsiu și nu se publicau decât cele mai grosolane injurii la adresa noastră, Pompiliu Eliade, care tocmai eră în Franța, printr'un în-

semnat articol a dat printre cei din tîi semnalul unei lupte pentru o mai dreaptă apreciere a noastră și a cauzei noastre în presa străină. O frumoasă dovadă de sentimentele, de care eră animat și condus în chestiile mari ale țării.

Nu eră și n'a fost niciodată străin de trebile publice. Membru devotat al partidului liberal, a fost ales deputat la 1907 și numit membru în Consiliul Permanent al ministerului cultelor și instrucțiunii publice. Din demnitatea de deputat a trebuit să demisioneze, fiind numit în urmă director general al teatrelor, la noi post politic, din care însă Eliade a știut să facă un

post în care ar fi trebuit să rămână și după căderea guvernului liberal. Dacă teatrul nostru național a luat în timpurile din urmă un avânt deosebit, dacă s'a încurajat literatura dramatică națională și dacă s'au încurajat traducerile bune din cei mai de seamă autori dramatici străini, în bună parte este meritul lui Eliade.

A avut colegul nostru Eliade o viață scurtă, dar frumoasă, o viață rodnică, intensiv trăită.

Soției și celor doi copii ai săi le lasă moștenire un nume, care va fi pomenit totdeauna cu evlavie, iar noi rămănem cu durerea de a se fi stins prea de timpuriu.

Odihnească 'n pace!

S. Măndrescu,
Profesor la Universitatea
din București.

□ □ □

Gelozia cânelui.

Un iubitor de animale spune următoarea poveste duiosă, care arată și ea, că de fapt animalele înțeleg și simt și ele, într'o măsură destul de vădită și pentru om.

Sunt de atunci vreo patru ani, spune povestitorul. Aveam în curte un câne mare și frumos, care sămăna mult cu un dog, cânele zăvod cu botul mare. Eră îngrijit foarte bine și totdeauna chemam un bărbier să-l tundă, ca să fie mai puțin năcăjit

O plimbare pe Dunăre cu șalupa. E. M. S. regele Carol și familia, la gurile Dunării, la Galați, unde făcând o pauză mai bună, a făcut și o plimbare cu șalupa pe fluviu.

de pureci. Eu îl iubeam foarte mult și unde mergeam, el trebuia să vie după mine. Mai tot timpul când eram liber, mă ocupam numai de el, alintându-l și dresându-l la fel și fel de lucruri. Îl învățasem în cele din urmă, să prindă pui de găină cari scăpau, fără să le pricinuiască cel mai mic rău, — fiindcă avea o iscusință deosebită, ca și pentru prinsul broaștelor! Mi-eră așa de drag cânele acesta, încât credeam, că niciodată nu voi putea să mă mai despart de el.

El eră acum în marea fericirei și eu îl iubeam și-l răsfățam mult. Dar iată ce se întâmplă:

Într'o zi — aproape pe neașteptate — veni un unchiu al meu, care este ofițer de marină, pe un vapor român. Venea dintr'o cale făcută la Smirna și aducea cu dânsul două pisici foarte frumoase de India, care semănau perfect cu pui de tigru și pe care le cumpărase destul de scump dela un negru. Spre bucuria mea, și după rugămintile mele, una din aceste pisici ne fu dăruită nouă.

Din acea zi, dragostea mea pentru câne scăzû, în schimb însă, iubeam pisica și țineam la ea după cum vrednicia. Acum, de câte ori o vedeam pe Cato, — căci așa o chema pe tigresă, — o chemam pe nume și ea se învățase atât de repede cu mine, că din câteva sărituri eră la mine și se urca pe umărul meu. În acest timp, cânele mă plictisea oarecum și pentru el nu mai găseam un minut ca să-l mai mângâi. Bietul câne! Parcă știa el că toată această schimbare nu vine decât din partea pisiceii. Parcă știa, că ea e vina, căci de câte ori o vedeă, săria să o înșface.

De câte ori mă vedeă cu pisica în curte, începea să latre tare și să mârăie tăvălindu-se la picioarele mele. Dacă vedeă că eu nici nu-l bag în samă, atunci începea să sară pe mine și cu gura mă trăgea nervos de haine, până când fugeam în casă, ca să scap de el. Ajunsesse foarte năcăjit din pricina aceasta și într'o zi, când mă văzû din nou cu Cato

în brațe, îmi rupse haina pe deaîntregul.

De atunci am început uneori să-l pișc cu nuiaua, căci ajunsesse gelos la culme și eră cel mai mare dușman al bieteii pisici.

Într'o zi o prinsese la un colț și voia să-și răzbune pe ea și să-și verse tot focul și numai lătrăturile lui amestecate cu strigătul de ajutor al pisiceii, mă făcûră să întreviu la timp și să-i despart, căci altfel s'ar fi încins o luptă, în care nu se știe cine ar fi eșit învingător. E drept că și frumoasa Cato eră destul de mare și ageră, cum de altfel sunt toate pisicile asiatiche.

De când cu această întâmplare, nu că l'am urît, dar nu mi-a mai plăcut aproape deloc cânele. În cele din urmă slăbise foarte mult și gelozia lui cea mare o vedeă în toate chipurile posibile.

Într'o zi după amiază eu plecasem de acasă în ceva treburi, spunând servitorului, să aibă grije de tigresa Cato. M'am întors aproape pe înserate, când servitorul mă întâmpină cu un aer, care da de bănuît. Îl întreb ce are să-mi spue? Și atunci cam cu teamă începe să bâiguiesc, că nu știe cum, dar Cato a murit. Rămăsei trăznit în loc, neștiind nici ce să mai întreb. În cele din urmă mă duse în parc, la locul unde zicea că a văzut pe biata pisică moartă și ne oprirăm în fața unui boschet unde eră o cursă pentru pisicile cari aveau obiceiul să ne viziteze pe furiș. Mă zguduî gândul, că poate se prinsese singură în cursă, fiind atrasă de momeală. Dar părerea mi-o spulberai repede, căci intrând în boschet — nu putui să-mi opresc o lacrimă la vederea celor întâmplare. Sărmana Cato! Eră moartă, cu ochii mari lucioși deschiși, iar împrejurul ei un lac de sânge, care provenea din niște răni teribile făcute pe tot corpul ei. O luptă teribilă avusese loc acolo, căci împrejur toate crengile erau rupte sau culcate, și pe jos eră numai praf. Unghiile pisiceii erau roșii de sânge și gândindu-mă, că a fost omorâtă de vre-un semen de-al ei, avui o măgulire egoistă, că duș-

manul nu a scăpat tocmai teafăr. Și totuș eram nedumerit de această moarte neînțeleasă. Pentru un moment mă liniștii și puseiu să se îngroape acea frumsețe de pisică chiar în acel loc. Avea o blană atât de mătăsoasă și frumos colorată, că nu te-ai mai fi săturat privind-o.

Credeam totul trecut, când — după cină acelaș servitor vine și-mi spune, că a chemat cânele să-și ia porția și nu a primit nici un răspuns.

Îmi luai lampa electrică și începui să-l caut deocamdată în curtea casei și aveam de gând să îl caut și în parc. Mă dusei la culcușul lui, strigându-l pe nume. Nu primii nici un răspuns. Luminai înlăuntru și vai... eram cât pe aci să scap lampa din mână. Bietul câne! Soarta lui mă lovise atât de crud și pe mine, că recunoșteam acum, că făcusem o mare greșală purtându-mă astfel cu el. Ce voiți să vă mai spun? Eră fără vieață, plin de răni sângerânde pe tot trupul! Oh! Dar acum pricepeam toată afacerea și nenorocirea eră deplină. Îmi dădeam bine seama de cele ce se întâmplase. Cânele găsisse pisica în parc și gelozia lui cea mare dictându-i ce trebuia să facă, s'a repezit la ea și după o luptă teribilă pe vieață și pe moarte, a eșit învingător.

Ducându-se apoi până la locuința lui și-a dat sufletul.

Iată deci cum până și un animal se face ucigaș din gelozie.

RÂNDURI MĂRUNTE

Plante cărora le place carnea.

Minunățiile acestea nu se prea văd pe la noi, ci mai mult prin locurile calde, unde trăesc animale și plante mult mai felurite decât prin locurile noastre. Plantele dela noi își caută hrana în pământ și în aer, fabricându-și în frunze ce trebuie trupului lor. Totuș se găsește și pe la noi o buruiană numită Otrățelul de apă, ce trăește în apele stătătoare și care pe lângă frunze subțiri ca de mărar, mai are și niște bășicuți cu un că-

păcel, ce nu se poate deschide decât din afară înlăuntru. Un răcușor sau cine știe ce alt animal de apă, intrând în această cursă, nu mai poate eși. El moare înăbușit, putrezește și carnea lui e suptă de niște perişori pentru hrana plantei.

Tot cam așa e și planta Nepentes ce trăește în Asia și Australia. Unele din frunzele cele mari au la capăt un vas lungureț cu acoperiș. Insectele ce cad în el, își găsesc acolo mormântul și nu rămâne nici urmă din ele.

Alte plante prind chiar muște vii, cum povestește Creangă, că făcea când eră la școală și învăța psaltirea. Planta numită Dionaea din America de Nord are frunzele așa făcute la capăt, încât seamănă cu o carte deschisă. Când o insectă sau o muscă se pune pe această parte a frunzei, cele două jumătăți se închid, musca e prinsă și e gata, căci nu rămâne din ea decât pielea.

În sfârșit sunt plante din locurile secetoase ale Marocului și Portugaliei, care au frunzele și trunchiul presărate cu niște perişori, din cari ies picături cleioase. Se suie o furnică sau o altă insectă pe frunză, își încheie picioarele și apoi aripele, cum se încheie musca pe hârtia cleioasă, ce se pune vara în casă. Odată lipite, planta dă din ea un suc, ce trage din insecte partea carnoasă, lăsând numai pielea.

*

Moartea pământului. După calculația unui matematician francez, în timp de mai puțin de 2 milioane de ani va încetă orice viață de pe fața pământului. Moartea planetei noastre va fi provocată de frig. La această presupunere au ajuns și alți savanți, dar acum e pentru prima dată, când calculele unui învățat dau un termen atât de scurt vieții pământului. Veronnet a făcut acum de curând în Academia de științe a Franței o comunicare despre tema aceasta, întemeindu-și concluziile pe faptul, că soarele se micesc și se răcește pierzându-și în continuu din energie, așa că azi căldura lui se socotește la 6200 grade. Pe baza aceasta, după anumite calcule, dânsul statorește temperatura pământului cu 16 grade în comun, iar la evcator cu 34 grade.

Veronnet susține, că înainte cu 2 milioane de ani, soarele a răspândit asupra pământului o căldură cu mult mai mare decât acum, atunci temperatura pământului în regiunile polare a putut fi de 90 căldură și în acel timp, adevărat cu 2 milioane de ani mai înainte, s'au ivit pentru prim dată vietăți pe pământ, mai întâi la poli. După părerea aceluiași savant, razele soarelui peste două milioane de ani se vor răci atât de mult, încât căldura mijlocie a pământului nu va fi decât 0%, și aceasta va fi moartea pământului. Așadar viața pe pământ se estinde numai pe patru milioane de ani, iar noi, cei de azi, am fi tocmai în mijlocul duratei de viață a pământului. După calculele lui Veronnet, planeta Mars s-ar fi răcit de mult, așa că pe această planetă nu mai pot exista vietăți.

Contrar acestor păreri, vestitul astronom Camil Flammarion susține, că viața pământeană ar fi mai veche de 20,000 de sute de ani și că Mars nu s'a răcit, iar viața pe suprafața acestei planete ar fi în floare.

*

Ce-ți mai aduce și cocostârcul!.. Un tânăr muncitor dintr'o fabrică americană, John Howard, nainte cu vre-o patru ani eră foarte îngândurat. Cu tot prețul voiă, ca să se însoare, dar de unde putea el să țină casă și masă cu nevasta, când plata îi eră o nimica toată? Într'o bună zi intră la directorul întreprinderii, să-și povestească năcazul și apoi să-i spună, că el pleacă din lucru, se duce doar dă undeva de-un câștig mai bun. Directorul se uită mirat la el și fiindcă eră un lucrător foarte bun, se încercă să-l înduplece să rămână; întâi cu vorba, mai apoi cu promisiuni:

— Știi ce? îi zice directorul. Rămâi la noi și eu îți măresc plata cu un dolar. Vei avea deci, doi dolari pe zi.

— E puțin și atâta, dle director. Ce fac eu cu doi dolari, de-mi va da Dzeu o droaie de copii?

— De copii ți-i teamă?.. Apoi fi pe pace, însoară-te numai, că iacă eu îți dau în scris, că de fiecare copil ce ți se va naște îți ridic plata cu — o jumătate dolar.

Zis și făcut. Howard s'a însurat. Nu trece un an și muncitorul în-

științează plin de bucurie directorului, că dându-i Dzeu un băiat, așteaptă numai decât urcarea plății cu 50 cenți la zi, conform învoielii. Și i s'a ridicat plata îndată la 2 dolari 50 cenți. Peste un an și jumătate fericitul tată înștiințează:

— Dle director, mi s'au născut doi gemeni, sunt foarte voios, rog aduceți-vă aminte de promisiune...

Nu uitați însă: sunt doi, prin urmare, știți dvoastră: urcare dublă.

Directorul se cam scârpină după ceafă, dar a dat și cei 3 dolari 50 cenți la zi.

Cum la un an și jumătate se repletează povestea cu gemenii, când directorul cade în desperare, — că de-o merge tot așa, cu perechea, lucrătorul ăsta va ajunge să aibă leafă mai mare decât el. Dar ce eră să facă, a plătit muncitorului și 4 dol. 50 cenți la zi, adevărat 27 dolari la săptămână.

Când mai deunăzi, harnicul irlandez dă de știre, că iarăș l'a cercetat cocostârcul, directorul surprins și îngrozit, cu vocea tremurând de emoție, l'a întrebat:

— Pentru Dzeu, doară nu ai iară doi?

— Nu, — răspunse fericitul tată, — acuma am... *trei!* Doi feciori și-o fată. Și Dne mulțămescu-ți, atât copiii cât și mama lor, sunt sănătoși ca trunchiul...

Directorul fabricii nu și-a călcat cuvântul. l'a dat lui Howard de fiecare gemen jumătatea de dolar, dar a declarat, că și retrage promisiunea și pe viitor nu mai e aplicat a solvi speșele de vizită obraznicului cocostârc...

Fericitul tată, — cu opt copii și șase dolari la zi, — s'a mulțumit și cu atât.

După acestea mai zică cineva, că nu-i bun și cocostârcul!

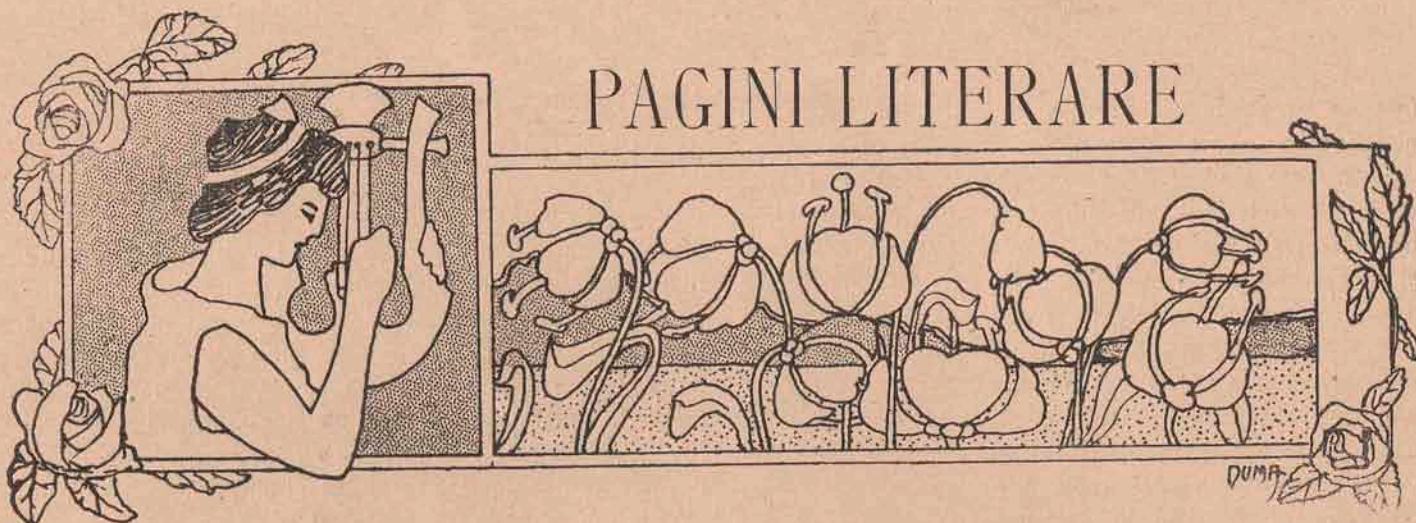

I lună de zile gratis

primesc „Cosinzeana” acei, cari, ne-având această revistă, trimit deja acum abonamentul pe jumătatea a doua a anului. Li se trimit pe de-a supra numerii din lunie!

PRIBEGII

— AMINTIRI DIN BULGARIA —

— Ahmet! Ahmet! strigă bătrânul speriat din somn și răsuflând greu așteptă răspuns.

— Ahmet! Ahmet!.. strigă a doua oară bătrânul Abdulah, în timp ce mâinile căutau dealungul patului pe Ahmet, copilul lui iubit, singurul pe care îl mai avea.

— Ahmet, n'auzi? șopti când îl găsi și îl cutremură ușor, ca să se deștepte.

— M'ai strigat? răspunse Ahmet, deșteptându-se. Încrucișându-și picioarele sub el, bătrânul ascultă în întunec. Cu o mișcare obicinuită își mângăie barba albă, rară, își potrivește turbanul pe cap și îndreptându-și ochii spre geam căută să lămurească cele ce se petrec afară, în noapte.

Muzici și chiote de bucurie răsunau în noaptea aceea în orașelul bulgăresc. Se mărită fata primarului și el ținuse să facă petrecere mare, mai ales că în Dumineca aceea sărbătoreau și „Ziua Șipcâi“.

Ahmet se așeză și el într'un cot și ascultă muzica, dar gândurile lui umblau departe, călătoreau spre malurile pline de soare ale Bosforului, spre țara lui, în care plecaseră toți Turcii din partea aceasta muntoasă a Bulgariei, după ce și-au vândut pământ și case pe nimic aproape.

Cum ar fi plecat și el dacă ar fi fost singur! Bătrânul însă ținea să moară în locurile acestea de care îl legau amintiri mărețe, unde-și petrecuse tinerețea, gustase toate fericirile mării, stăpânise, iubise și luptase. Nimic nu-l mai putea urni din loc, nici mizeria, nici batjocura, căci el aici, pe locurile acestea, la poalele Balcanilor trăise și când îl învăliuă tristețea se ducea la Tabia turcească de lângă orașel, unde sta ciasuri întregi și se ruga lui Allah și plângea la mormintele tovarășilor lui de lupte.

Zi cu zi, după ce s'au așezat Bulgarii stăpâni, se văzû despoiat de toate câte le avea, zi cu zi își bea cupa amarăciunii, fără să se plângă nimănui și nu știa nimeni de-i fericit, ori suferă ceva Abdulah.

Singur rămăsese acuma și dacă nu l'ar fi avut pe Ahmet, cine știe dacă nu murea de foame într'o zi în

cașuța lui cu ziduri înalte de piatră, cu metereze, ca o cetate de apărare, ascunsă privirii trecătorilor.

Unul lângă altul, tatăl și copilul visau, dar gândurile lor erau așa de deosebite! Bătrânul se gândea la trecut, Ahmet nu avea nici o legătură parcă cu trecutul, unde nu mai stăpânea Allah. Acelaș sânge curgea în vinele lor și dacă n'ar fi avut amândoi aceeaș sete de răzbunare, ai fi zis că sunt doi străini. Amândoi însă erau buni cântăreți și sara când soarele apunea deasupra Balcanilor, amândoi se urcau în foișorul casei și cântau lui Allah!

Muzicile se auzeau tot mai limpede în noapte. Bătrânul ascultă cu teamă, parcă ar fi vrut în noaptea aceea să fie departe, departe în pământ, aproape de Allah.

Ahmet se sculă și deschizând ușa eși în cerdac. Sorbi aerul răcoros al nopții și ridicându-și ochii spre cerul plin de stele, părea că se roagă.

Și deodată i se părû, că cineva bate la poartă. Avû o tresărire și așteptă. Ciocăniturile se repetară repezi, puternice și cineva strigă: „Abdul, bre, te chiamă primarul.“

Bătrânul se dădû jos din divan și eșind în cerdac răspunse scurt: „Ce vreă?“

— Să cânti!

Știa bătrânul, că dacă nu se duce, e rău de el, și coborând scările, deschise poarta grea de stejar și fără să spună o vorbă străjerului îl urmă, sprijinindu-se într'o veche cârje, călcă cu băgare de seamă printre petritele de pe drum.

Nunta eră în toiul ei. Toți îl așteptau cu nerăbdare pe Abdulah, căci n'au mulțumire mai mare Bulgarii, și nu se face nuntă la ei, fără ca să se cânte „Căderea Plevnei.“

Un cântec plin de jale, pe care cine știe ce cântăreț nefericit l'a cântat întâia oară, preamărind pe Osman-pașa și plângându-i înfrângerea în care și-au găsit moartea atâția creștini și otomani!

— Să ne cânti Abdulah, zise primarul. Fără să aștepte să fie rugat a doua oară, bătrânul începû cântecul plin de durere, pe care îl ascultau toți-toți, cu lacrimi în ochi.

Cât a cântat bătrânul, cine știe; toți însă știu că în noaptea aceea un fior i-a străbătut pe toți, căci niciodată nu pusese atâta patimă în cântecul lui.

...Apoi a tăcut. După el cântă Chiril, un bărbat ca de treizeci și doi de ani, — care lucrase mult timp pe la noi, — *Hubovo Rumania* (Frumoasa Românie), și pe fețele tuturor apărură un zimbet de fericire.

Nebăgat de nimeni în seamă, bătrânul s'a retras și ajungând acasă, tulburat de amintiri, se așeză pe divan și rămase mult timp gânditor.

Se simțea umilit bătrânul, străin se simțea pe locurile unde copilărise. În clipa aceea vedeă el că degeaba zăbovisse la poalele Balcanilor, după ce muriseră și plecaseră toți ai lui într'o lume mai bună și mai blândă.

Un gând nou prindea putere în mintea lui și ca întinerit cu douăzeci de ani, se ridică de pe pat și-i spuse scurt lui Ahmet: „Scoală Ahmet, mâne plecăm departe.“

...A doua zi, bătrânul și-a vândut casa lui veche, de modă turcească, puțin pământ ce mai aveă, și după ce și-a văzut pentru ultima oară Tabia lui iubită și și-a luat rămas bun dela locurile unde stăpânise Allah odinioară, s'a urcat în carul lui tras de doi bivoli și amândoi au pornit la drum lung, ca niște oameni fericiți, că se apropie de o țară mai bună și mai primitoare...

V. Savel.

Am să mă 'ntorc...

Aceleiași femei.

*Am să mă 'ntorc la toamnă, când se scutur
Frunzele bolnave pe cărare,
Când cerul pare-o aripă de flutur
Zmulsă, — și-aruncată peste-o floare.*

*Am să mă 'ntorc la toamnă, când pustiul
Dă firii sărutarea cea din urmă...
Când zările își pregătesc sicriul
Să 'nchidă 'n el tot farmecul ce-l curmă.*

*Am să mă 'ntorc, când vântul plânge, geme,
Și șueră 'n ferești, ca un haiduc,
Când înfloresc în staturi crisanteme
— Și-un braț tixit cu flori am să-ți aduc.*

*Împodobind cerdacu-ți solitar
Cu mari buchete albe, parfumate,
Să stai în el, cum stai într'un altar
Plin de lumină și singurătate.*

*Pătruns de jalea clipei trecătoare
Te voiu privi cu sufletu 'n lumină
Și-mi vei părea, că ești și tu o floare
Uitată, rece, tristă și străină!*

D. IOV

În vagonul de clasa treia

de DEMETRIUS

Nici șuerul prelung și puternic al locomotivei, oftat pe care satele în noapte, ca sub nori de păcură îi auzeau sfășietor și desnădăjduit, nici el și nici zdruncinul și legănarea neîntreruptă ale vagonului de clasa treia nu-l trezeau din somn pe Stan Vovidenie. Băuse mult, lacom, țaranul acesta tânăr, fără barbă, fără tulle de mustăți, cu fața rotundă și rumenă de flacă-rile băuturii și cu capul, ca un pepene verde. Mai dormea lumea în vagon, în fel și chipuri, pe bănci, nu ca Stan Vovidenie, pe jos, lespede, cu capul încredințat scândurii tari, scuipate, gloduroase.

Când se oprea trenul prin stații, pasagerii vagonului de clasa treia se mișcau pe locuri, unii se deșteptau, încercau să privească în noaptea neagră. Un student strâmbă din nas de cât ori da cu ochii de nenorocitul întins pe podele. Duhoarea de rachiu eșită din horcăituri și în șuerături de pe gura lui Stan, îl scutura de scârbă până și pe un jandarm, care moțâia sprijinit de pușca lui scurtă. Un ovreiaș, funcționar comercial, retras într'un colț crăpă în dinți necentenit semințe de dovleac.

Parcă la nesfârșit aveă să meargă trenul, vecinic trecând prin stații necunoscute de care nimeni n'aveă nevoe, și parcă noaptea n'aveă să se mai sfârșească! Zgomotul încheeturilor trenului, cioenite, trâneănitul lui parcă rosteau: „totdeauna! totdeauna!“

— Popeștii-Maril se irosi în noapte glasul conductorului.

Patru glasuri deosebite: puternice, înțepate, învăluite și limpezi de bași și de primadonă zburară către ferestrele vagonului. O ceată de patru inși, două cucoane și doi domni rași, actori năvăliră într'un vuet de râsete și de vorbe printre ceialalți pasageri. Dela un fund la altul călătorii din vagonul de clasa treia se mișcară, se treziră. Numai Vovidenie își clocotea neîntrerupt între fălcile deschise ceauul de mămăligă, silit să fiarbă în flăcările alcoolului.

Fără șfială, noii veniți, vorbeau, râdeau, ca în casa lor, veseli ca la un ospăț. Trupa de patru avusesse succese, aveă bani, și se ducea acum cine știe unde, de-acolo s'o pornească iară, poate fără bani, fără buceaua cu costume, singura pentru care arătase grija, și-i căutase un loc ferit de înghesuială.

Vârstnicul trupei, cel mult om de trei zeci de ani, privi pe rând și scurt pe toți pasagerii, și după ce parcă-i citise ca pe toate rândurile unei pagini, se așeză între ai lui. Pe omul care horcăia pe scânduri încă nu-l văzuse. Când îl zări, se ridică dela locu-i, se apropie, se plecă peste el. Văzându-l că întârzie, una din coconițe întrebă:

— Dar ce ai descoperit așa de interesant. De ce vrei să-l deștepți?

— N'aș vrea să-l deștept, prea bine doarme! răspunse tot plecat deasupra lui Stan, actorul. Mă gândesc însă, că așa de beat cum e, flăcăul ăsta o fi trecut de stația lui. Îi caut biletul. A! i l'am găsit! Eră pus la pălărie. Ei bine! N'a trecut de stația lui. Trebuie să se dea jos la Dunăvăț.

Jandarmul se apropiase și el de Vovidenie, și urmărise bănuitor toate mișcările actorului. Înțelegându-i grija, îl aprobă dând din cap, ca un om al stăpânirii.

— Credeați poate, că vreau să-l buzunăresc?

Strămtorat, jandarmul, se apără:

— Doamne ferește! Văd cu cine am a face. Sunt orașan! E teatru în orașul nostru.

— Stăi să vezi și mai bine cine sunt eu! se strâmbă actorul și scoase din buzunarul lui o pereche de mustăți și un barbișon ca al lui Alexandru Vodă Cuza.

Restul trupei, funcționarul comercial, un târgoveț, se apropiară. În două minute, actorul făcuse din țăranul spânatec un boer travestit țărănește, boer cu cioc și cu mustăți. Stan Vovidenie dormea în neștiire, nepăsător de podoabele lui. Un hohot de râs uriaș umplu vagonul de clasa treia. Rând pe rând, pasagerii treziți veniră să-l vadă pe boeru beat și să crească cu hohotul lor de râs veselia. Stan dormea, par'că și pentru boerul pe care îl înfățișa.

Mai toți credeau, că la deșteptare, țăranul își va da seama de ciocul și mustățile lui. Nu mai dormea nimeni. Actorii, actrițele, se întreceau în vorbe de duh. Așteptau cu toții stația la care trebuia să coboare țăranul beat.

— Ne apropiem. Trenul și-a încetat viteza. Sus cu boerul cu cioc!

Cu sgâlțâeli puternice, cu răcnete, actorul și jandarmul reușiră să-l pue în picioare pe bețiv! Trenul se oprise.

— Dunăvăț! răsună de-afară.

— Dă-te jos, mă creștine! Aici e satul tău! Ai ajuns!

Omul se întinse de istov, își duse amândouă mâinile la brâu, se plecă strâmb, ca să-și ia pălăria de pe bancă, aruncă biletul și plecă.

— Cum te cheamă, măi? îl întrebă actorul.

— Stan! vorbi el, înclieat și coborî din vagon, în hohotul de râs, slab tăiat de grije.

Un felinar umblător, o lumină roșie, se perdă departe. Șeful stației pieri și el în gara mică și pustie peste care noaptea, tot nesfârșit apăsă, neagră.

...Stanel strigă după călătorul năuc, actorul șugubeț, plecându-se din vagon, pe când vagonul se urnia, plecă.

„Stan“ strigă actorul, dar urechea lui Stan, deși prinsese sunetul numelui lui, nu i-l dusesese îndată la creier. Minteț țăranului eră împăenjenită, abia putuse

da picioarelor lui poruncă să meargă, poruncă veche, și mereu fără greș împlinită.

Stan nu avea ochi să aleagă. Împinse prima ușă ce o văzu înaintea sălii de așteptare de clasa întâi, luminată slab de o lampă. Numai după ce pătrunsese acolo și după ce făcuse câțiva pași, pași mari, de om beat, auzi chemarea, îngrijorată oarecum: „Stanel!“ Cu greu omul se întoarse. Zâmbi întâi, crezând că vede nedeslușit pe cineva, pe cel care-l chemase poate. Ochiul însă, rob mai credincios decât urechea, îl desluși cu privirea într-o oglindă. Omul întoarse capul, se întoarse cu totul, ca să vadă pe cel din oglindă. Dar nu eră nimeni la spatele lui, nu eră nimeni în toată încăperea strâmtă a sălii de așteptare.

Turburat plecă, voi să se apropie de scaune, ca să vadă dacă cel zărit în oglindă nu s'ascunde după ele. Oglinda însă, pe care o privi cu coada ochiului, înfățișă mereu pe omul cu cioc și cu mustăți lungi. Și omul din oglindă avea chiar hainele țărănești de pe el, avea aidoma aplecările lui de trup! Și nu eră nimeni altul în încăperea aceea, decât el singur, Stan Vovidenie!

Omul ridică mâinile în sus, spăimântat, și vedea de asemenea! Stan făcu un pas, ca să se repeadă către ușă, arătarea din oglindă se porni și ea, gata să dea piept cu el. Stan închise ochii și zburcă pe ușă, în întuneric.

Abia afară ducându-și mâna cu disperare la falcă își simți ciocul de Vodă Cuza și îl zmulse, ca pe ceva drăcesc, îngrozit și ușurat.

În amurg.

Se mișcă pe valuri

Corabia 'n zare

Și apa de maluri

Se bate mai tare.

Cu aripi de sânge

Clăpire ușoară:

Pe largul din zare

Amurgul coboară.

Cum luna bălăe

Lumină desface

Și noaptea coboară

Cu vise și pace.

Pescarii la maluri

Privesc peste larguri

Cum zarea înghite

Un stol de catarguri.

Eu singur privesc

În largul de sus:

Cum steaua de sară

Coboară spre-apus.

Și simt cum mă fură

Chemare nebună:

Sin alb, ca zăpada

Și farmec de lună.

I. BUFNEA

O DUMINECĂ ACASĂ

Trebue neapărat, îmi zisei Dumineca trecută, să gust *dulcele farniente*, liniștea dorită a acestei dimineți de Duminecă, ce-mi procură calitatea de familist. În urma unei hotărâri atât de bune îmi pusei halatul, aprinsei o țigară și mă lungii pe o canapea, foarte hotărât să scap ziua aceasta de toate mizeriile sociale.

— *Présentacion!* strigai (așa o chemă pe femeea noastră din casă). Ai să zici la toți, cari ar voi să mă vadă azi, că sunt la țară.

— Da, stăpâne.

Abia mă apucasem să realizez ceea ce îmi făgăduisem pentru plăcerea mea, că Carolina, dulcea mea tovarășă, se întoarse dela biserică, și câteva clipe după aceea următorul dialog vine la urechea mea în vârtejuri confuze.

— Să se aducă la masă!

— Unde este Casimir?

— Doamne, să nu se ducă el la biserică!

— Mierla a murit.

— Nu se poate!.. și cum?

— *Nino* (Copil. Fel de a vorbi a poporului).

Francisco a plecat și nu mai vine.

— S'a adus la masă.

— Mamă, închipuește-ți, Robert a mâncat o banană.

— Nu e adevărat, mamă, Iulia... uricios, mincin...

— Doamnă Carolina, să căutați altă bucatăreasă, coconiță, că eu plec. Nu mai pot să rabd pe *Nino* Francisco, care m'a ocărit, pentru că i-am spus să aducă lapte.

— Am să înnebunesc!

— Ce plictiseală! bombăni eu de pe canapea.

Și mă scuturai de delicioasa lene și eșii din odaia mea, ca să liniștesc lucrurile.

— Dta! îmi zise Carolina, zărindu-mă. Poftim, fără cravată, faci pe grozavul, parcă n'ar fi vremea de guturai, hai?

— Dar, Doamne, drăguță... Vreau să mă odihnesc. Mai de grabă dă-mi voe să mă mir eu, ca dta, care pe o vreme ca aceasta și pe umezeală, ai eșit așa de dimineată...

— Firește, la biserică... Dar cum, ca voi bărbații, sunteți niște eretici... Ai văzut ce a făcut Francisco? Și Barbara pleacă și ea! Nu, nu mai este de suferit!

— Nu te supără, Carolino; gândește-te că totul se reduce la o simplă schimbare de servitoare.

Am găsit masa rece, Robert aveă guturai, Iulia zgâriituri pe față, spărseseră două geamuri și pierduseră cheia dela bufet. Cu toate neplăcerile acestea, mă hotării să rămân liniștit, așa că după ce ne scularăm dela masă m'am întors la țigara mea și la canapeaua favorită. Carolina se dusesese la bucatărie, ca să facă pace cu bucatăreasa și să supravegheze nu știu ce.

Când numai ce auzii două lovituri zdravene în ușă.

— Intră!

— Don Casimir Miraflorès aci e?

— Nu, domnule, făcui eu, e la țară.

— Atunci fi-ți bun și-i dați scrisoarea aceasta, când se va întoarce.

— Bine, domnule, zisei, bucurându-mă 'că n'am fost recunoscut.

Mă uitai la scrisoare. Eră o foaie cu pecetie, prin care președintele dela „*juranda*” a patra electorală mă înștiință, că aceasta se reunise și neavând secretar, m'au însărcinat pe mine; mi-aduceă la cunoștință acest lucru, ca să mă prezint ca să depun jurământul și să iau slujba în primire, ținând seamă, că dacă nu voiu face aceasta, voiu plăti douzeci de „*fuertes*” (monedă, ca întâia amendă).

— Chiar de ar fi să mă împuște mâne, n'am să mă mișc de aci; că acum n'aș primi nici portofoliul finanțelor.

Zicând așa, chemai pe femeia din casă.

— Dacă cumva aducătorul acestei scrisori se va întoarce, să-i spui că sunt pe drum spre Venezuela.

— Da, domn... Acuși. Care-i acolo?

— Domnul căpitan Miraflorès...

De astădată eră un soldat. Îmi aduse următorul ordin manuscris:

„Comandantul batalionului zis „*Învingătorii dela Bombona*”, care se formează azi, vă previne că Garda Națională s'a adunat la *Hospicio* și vă somează să veniți îndată la locul acesta, ca să luați comanda unei companii la care sunteți numit căpitan.”

— Din ce în ce mai frumos, strigai. Așadar eu, cel mai poltron dintre muritori, sunt căpitanul „*Învingătorilor dela Bombona?...*” Îți foarte mulțumesc, dragă patrie!

— Ascultă, zic femeii din casă, odată ce m'a văzut soldatul nu poți să-i spui că nu sunt, dar, dacă se va întoarce, o să zici că am holeră, că sunt la pat și în mare primejdie.

— Doamne, Doamne, îmi zisei, unde este aci libertatea individuală?

Anul acesta am fost:

Membru în mai multe jurii pentru afaceri criminale. Indivizii desemnați prin votul meu la muncă silnică, au fost puși în libertate câteva zile după judecarea lor. Prin aceasta mi-am făcut tot atâția dușmani.

Sunt subscriitorul tuturor loteriilor și a tuturor cotizațiilor, ce se pot închipui.

Membru în comisiunea pădurilor.

Inspectorul străzii, unde șed.

Expert însărcinat cu constatarea bunurilor orașului.

Membru în comisiunea de recensământ.

Societar la „Filarmonica”.

Examinator la toate examenele.

Candidat al partidului liberal ca alcad și căpitan al „*Învingătorilor dela Bombona*”.

— Aci nu încapă împotrivire! N'am încotro, trebuie să mă supun...

Aci mă întrerupse Carolina, care se întorcea dela bucătărie supărată foc; nu numai că bucătăreasa nu vrea să primească leafa ce-i dădea, dar eră hotărâtă să plece chiar acum.

— Nu mai încapă îndoială, îmi zicea Carolina, a fost amăgită de doamna Severiana. E vecinic acelaș lucru.

În clipa aceasta ne pomenirăm cu servitoarea doamnei Candelaria, care ne aducea, ca să ne distreze, pe cei cinci copii ai acestei bune prietene, care împinge sociabilitatea până acolo, că măcar că ședeă aproape de podul *del Carmen* iar noi în *calle de las Curas*, tot ne trimitea copiii.

— Foarte frumos... foarte amabil, răspunsei resemnat; și ascultai pe Carolina, zicându-le:

— Intrați, copilașilor. Ce mai faceți? Mama voastră e bine? Remigita... Pepita... Indalecio... Benilda... Juanito, intrați, Robert și Iulia, iață o vizită pentru voi!

— Poftim buchet, bombăanii ei, văzând pe Carolina în culmea supărării.

— Vezi? Îmi vine să turbez, îmi zise ea o clipă după aceea; azi fără servitoare, fără bucătăreasă... și ca culmea năcazurilor, acum vizita aceasta!

— Ce să-i faci? Liniștește-te Carolino, să nu te audă cumva.

— Să mă audă!, strigă ea plictisită. De m'ar auzi dona Candelaria aceea, care o să mă înebunească: într'o zi trimite să-mi ceară tiparele, altădată cămășile dtale ca model, apoi macaturile mele, ghivecele, lămpile mele, ca să garnisească o măsuță. A avut curajul să dispună de papagalul și de pisica noastră: de primul în calitate de doctor în litere spaniol, pentru un papagal mic ce-și cumpăraseră, de a doua, ca să bage groază în șoarecii cari năvălesc în cămara ei. Înțelegi, Casimir, că nu pot să rabd atâta abuz numai în numele prieteniei.

Noroc, că pe când nevasta mea se rostea astfel, casa noastră se prefăcuse într'un adevărat câmp de bătae: Strigăte, lovături, alergări, tevatură. La urma urmelor am constatat: Robert căzuse dintr'un pom, pe Pepita o mușcase maimuța, Iulia se rostogolise pe scară jucându-se de-a ascunsele cu Indalecio și Benilda luase ața calcătoresei.

Venise prin urmare timpul ca să o șterg de-acasă. *Dolce farniente* liniștea, pe care o doriaș nu eră decât acum înainte pentru mine decât un nou vis cu neputință de trăit. Mă îmbrăcai în grabă, ca să fug cât mai repede, chiar în clipa când Carolina aveă să pregătească bandaje și prăjituri și zaharicale pentru răniți și loviți.

Îmi astupai urechile, închisei aproape ochii, scoborii scara și mă repezii buimăcit spre ușa dinspre stradă. Aci mă izbii față în față cu dl și dna Prauk, cari veneau să ne vadă. Pălăria mea dete jos ochelarii

domnului, și, încercându-mă în nu știu ce, căzui și lovii cățelușul cocoanei.

— Vai!.. Vai!.. Domnule Miraflores, strigară ei în cor, încremeniți de mirare.

— Iață-mă la picioarele dv. doamnelor! Domnule Prauk! Intrați, mă rog... M'am poticnit. Mă iertați...

— A!.. nu face nimic! Ce face dna Carolina? Și cu scuze și complimente ajunserăm în salon. Transparentele erau lăsate. Ducându-mă să le ridic, mă poticnii iar și răsturnai un vas și lucrurile de pe masa din mijloc. Se vede că-mi eră sortit să trec prin toate plictiselile posibile.

Amabilii mei mosafiri odată așezați, a urmat o scurtă tăcere. Le spusei că Carolina nu eră acasă. Vorbirăm despre Victor Emanuel, despre Napoleon, despre reclamațiunile „*Yankey*”-lor, despre sistemul nostru de guvernământ etc. Vizita se apropiă de sfârșitul ei, când alte două incidente noi mă scoaseră din sărite: copiii donei Candelaria, cari sunt foarte ingenioși, luaseră pe Sila, cănele nostru de curte, ca să călărească pe el, și nenorocitul, neobicinuit cu astfel de glume se mâniase și venea spre salon; în cale întâlni pe bietul cățeluș al doamnei Prauk și-l înhăță pe loc. La strigătele mele, cănele, slavă Domnului, fugi, iar cățelușul, înspăimântat, se refugiase lângă stăpână-sa.

Când domnul și doamna Prauk dădură să plece, se porni o ploaie de par'că turnă cu găleți; așa că ne puserăm iar jos. Zgomotul streșinelor îmi umplu sufletul de o mare descurajare față de trista mea situație. De ce să nu trăești mai bine la Lima barbară de tot? Îmi ziceam. Ce să facem într'o astfel de situație? Ce-o să ne facem, Carolina și eu, într'o zi ca aceasta expiatoare, fără îndoială.

Însfârșit, pe la cinci sara, când stătù ploaia, Englezii mei se grăbiră să plece. Cum mă văzui scăpat alergai prin odăi să văd ce se întâmplase.

Carolina biruită de atâtea năcazuri, se lungise pe o canapea și dormia.

Copiii adunați în odaia servitoarelor, înmormântau mierla, care murise în dimineața aceea, și cadavrul ei îmbrăcat cu o rasă de călugăr, zăcea în tocul briciului meu; ștregarii mi-l șterpeliseră ca să facă din el un coșciug pentru răposata.

Pe Francesco îl luaseră în armată și aceasta eră pricina lipsei sale, iar nu cum spuneă dimineața. Cât despre aceasta din urmă, ea s'a învoit în cele din urmă să rămână la noi. După masă, am trimis copiii să vadă tigrul, și, câteva clipe în urmă, un zimbet al duioasei Carolina, mă făcù fericit; m'am jurat însă că n'am să mai stau Dumineca acasă, afară dacă mă va prinde moartea acolo într'o astfel de zi.

Ricardo Silva — P. Dorneanu.

MARAMA SFINTEI VERONICA — 5 —

— POVESTIRE DIN VIEAȚA MÂNTUITORULUI —
de SELMA LAGERLÖF — Trad. de AL. LUPEANU

Faustina a înțeles îndată, că valurile de popor a întregii țări s'au adunat aici, în Ierusalim, ca să prăznuiască o mare sărbătoare.

Cei mai de departe au sosit deja și și-au întins corturile. Cei de mai aproape sunt pe drum încă. De pretutindeni, de pe creștetele strălucitoare de lumină, coboară ca o îngrămădire de haine albe, ca o revărsare nesfârșită de cântece și de bucurie sfântă, de sărbătoare.

Bătrâna a privit vrem îndelungată această revărsare a mulțimii și lungul șir de corturi. Apoi zise romanului care călăreă alături:

— Pe cum se vede, Sulpiciu, tot poporul Iudeii a trebuit să se îngrămădiască aici.

— Așa este — răspuse tânărul roman, pe care însuș Tiberiu îl alesese să fie însoțitorul Faustinei, fiindcă petrecuse mai mulți ani în Iudea. — E vremea sărbătorilor de primăvară și cu acest prilej, cu mic cu mare, toată lumea vine la Ierusalim.

Faustina s'a gândit o clipă.

— Mă bucur, că sosesc astăzi în acest oraș, când se încep sărbătorile, — zise. — Asta nu poate să însemne altceva, decât că zeii ne favorizează în acest drum al nostru. Ce crezi: va fi venit abunăseamă la Ierusalim și profetul din Nazaret, ca să fie de față la sărbători; profetul din Nazaret, pe care îl căutăm?

— Așa cred — zise romanul. — Într'adevăr zeii au rânduit astfel. Ori cât de bine te simți și ori cât ești de în putere, totuș trebuie să te numești fericită, că nu trebuie să faci calea obositoare până sus în Galilea.

Zicând acestea s'a apropiat de câțiva drumari, cari tocmai treceau alături, și îi întrebă: Ce credeți, să fie oare în Ierusalim prorocul din Nazaret?

— Pe vremea asta totdeauna l'am văzut acolo — răspuse unul din călători. — Va veni abunăseamă și de data asta, fiindcă e om drept și milostiv.

O muiere, întinzându-și mâna, a arătat spre colina dela răsăritul cetății și zise:

— Vezi coborâșul crescut cu olivi al dealului aceluia? acolo își pun Galileienii corturile. Acolo poți afla abunăseamă, dacă e aici omul pe care îl cauți?

Au purces mai departe, pe drumul șerpuitor la vale, apoi au luat-o la deal spre Sion, ca să ajungă în cetatea de pe culme.

Aici, drumul prăpăstios e prins între păreți scunzi. O mare mulțime de cerșitori și schilozi stau ghemuiți pe acești păreți, cerând milă dela trecători.

Cum mergeau așa încet, s'a apropiat o izrailteancă de Faustina.

— Uite, cel de colo e galilean, — zise arătând

pe un cerșitor, zgârcit lângă un zid. — Îmi aduc aminte, că l'am văzut între învățăceii prorocului. Acela poate să-ți spună, unde e cel pe care îl cauți?

Faustina s'a îndreptat, împreună cu tânărul roman, spre omul pe care i l'au arătat. Eră un biet bătrân, cu barbă lungă, albă. Nu cerea milă, ci se părea așa de cufundat în gândurile-i negre, încât nici nu se uită la călătorii cari îi treceau pe dinainte.

Nici nu a auzit când l'a agrăit Sulpiciu. A trebuit să-i strige mai de multeori.

— Om bun, aud că ești galilean. Spune-mi, rogu-te, unde putem întâlni pe prorocul din Nazaret?

— Ce vrei? — izbucni moșneagul. — De ce mă întrebi de omul acela? Nu știu cine este, nu sunt galileian.

Auzind acestea izrailteanca s'a amestecat în vorbă:

— Ei, dar eu te-am văzut cu dânsul. Nu te teme, ci spune nobilei femei romane, prietenei chesarului, unde poate să-l întâlnească degrabă?

Învățăcelul surprins s'a năcăjit și mai tare.

— Au înebunit astăzi toți oamenii? — strigă. — Sunt cuprinși de duhul necurat, de tot întruna mă năcăjesc întrebând despre acel proroc? De ce nu vrea să creadă nime, că nu-l cunosc? N'am venit din țara lui, nu l'am văzut niciodată!

Cu erumperea lui zgomotoasă a trezit luarea aminte a oamenilor și vreo doi cerșitori din apropiere deasemenea au tras la îndoială adevărul spuselor lui.

— Ba zău, ai fost învățăcelul lui, — ziseră. — Te știm cu toții, că ai venit cu el din Galilea.

Dar bătrânul cerșitor și-a ridicat mâinile spre cer și zise cu glas tare:

— Pentru acest om a trebuit să ies din Ierusalim și, iată, acum nici aici afară de cetate, între cerșitori, nu am pace. De ce nu vreți să-mi credeți, dacă vă spun odată, că nu l'am văzut nicicând?

Faustina s'a întors dând din umere.

— Să-l lăsăm în pace — zise — omul acesta nu-i cu mintea întreagă. Dela el și așa nu putem afla nimica.

Și au plecat mai departe pe deal în sus. Faustina eră acum abia de câțiva pași departe de poarta cetății, când muierea izrailteancă, care îi ajutase să caute pe profetul, îi stăgă să aibă de grijă. Și,prinzând frânele de scurt, a văzut un om zăcând la picioarele calului. Stă întins în praful drumului, tocmai unde eră valul de oameni mai îndesat. Minune, că nu l'au călcat în picioare, deja până acuma, animalele sau oamenii.

Eră culcat pe spate și se uită în sus, în gol, cu ochii lui șterși, mijitori. Nici nu se clăteă, deși cămilele își târâiau tocmai pe lângă el copitele lor grele. Îmbrăcămintea lui eră sărăcăcioasă și pe lângă asta eră neagră de praf și de țărână, în cari se tăvălise, încât se părea că vrea să se ascundă, ca cu atât mai degrabă să fie călcat.

— Ce-i aici? De ce zace omul acesta aici în cale? — întrebă Faustina.

Omul de jos în clipa asta a început să strige la trecători:

— Frații mei, surorilor, faceți-vă milă cu mine! Călcați-mă cu caii și cu cămilele voastre! Nu treceți pe lângă mine! Faceți-mă una cu țărâna! Vândut-am sânge nevinovat! Toropiți-mă!

Sulpiciu a apucat calul Faustinei de frâu și l'a ferit din cale.

— Acesta e un păcătos, vrea să se canonească! — zise. — Nu te opri pentru el. Sunt minunați oamenii aceștia, trebuie să-i lăsăm în pace.

Dar omul din cale strigă mereu:

— Urcăți-vă cu călcăiele voastre pe inima mea! Lăsați cămilele să mă zdrobească! Copitele azinilor voștri să-mi calce pe inimă!

Faustina nu s'a putut răbdă să treacă pe lângă acest nenorocit, fără să încerce a-l îndupleca să privească în sus. Nu se putea deslipi de lângă el.

Femeia izraelteancă, care vrea să-i ajute cu tot prețul, s'a vârit iarăș aproape de dânsa.

— Și acesta e din învățăceii prorocului! — zise. — Să-l întreb, că unde-i este învățătorul?

Faustina a făcut din cap și muierea s'a aplecat spre cel din țărână.

— Ce-ați făcut voi Galileienți astăzi cu învățătorul vostru? — l'a întreat. — Văd că v'ați respirat cu toții, iar el nicăiri.

La această întrebare omul de jos s'a ridicat într'un genunchi.

— Ce duh necurat te-a îndemnat, să mă întrebi chiar pe mine despre el? — zise cu glas de desna-dejde. — Nu vezi că mă tăvălesc aici în praful drumului, ca să mă calce trecătorii. Nu-i destul atâta? Mă mai chinuiești și tu întrebându-mă: ce-am făcut cu dânsul?

— Nu înțeleg de ce mă cerți? — zise femeia. — Căci doar numai atâta vreau să știu: unde e învățătorul?

— Vai fie, că nici să mor nu mă lași în pace — strigă cu glas mare. Și desfăcându-și drum prin mulțimea ce se îmbulzează înaintea porții, și zbierând îngrozitor, alergă înainte, iar hainele-i sfârticate i se băteau în urmă ca niște aripi mari, negre.

— Se pare că toată lumea e nebună aici — zise Faustina văzându-l. Vederea învățăcelilor profetului i-a topit toată nădejdea. Cum poate să-i ajute chesarului cineva, care are învățăcei așa de nebuni?

Și muierea izraelteancă privea cu întristare aceste întâmplări și zise, cu multă seriozitate, Faustinei:

— Cearcă degrabă după dânsul, nobilă femeie. Mă tem că a pățit ceva, fiindcă învățăceii lui sunt așa de pierduți la minte și nici nu vreau să audă de dânsul.

În urmă Faustina a trecut pe sub boltitura porții

ajungând cu suita sa în ulițele strâmte și întunecoase, cari gemeau de mulțimea oamenilor. S'a părut că e aproape cu neputință a străbate prin oraș. Pas de pas trebuiau să se oprească călăreții. Înzadar cercau să deschidă cale sclavii și soldații. Valurile dese de oameni se rostogoleau înainte fără să poată fi oprite.

— Străzile Romei sunt într'adevăr liniștite grădini de petrecere, față cu aceste uliți — zise matroana tânărului care călărea alături.

Sulpiciu a văzut numai decât, că le opresc drumul piedeci aproape neînvinse.

— În aceste uliți înghesuite aproape e mai ușor a trece pe jos decât călare — zise. — Dacă nu ești de tot obosită, aș zice să mergem pe jos până la curtea procuratorului. E departe, ce-i drept, dar, zău, călare nici pe miezul nopții nu ajungem acolo.

Faustina numai decât s'a învoit. S'a dat jos de pe cal și l'a dat în grija unui sclav. Apoi au luat-o la drum pe jos, călătorii romani.

Și în chipul acesta cu mult mai ușor se fericeau. Au ajuns destul de în pripă în mijlocul Ierusalimului și Sulpiciu i-a arătat Faustinei o uliță nici strâmtă nici largă, care nu eră departe de dânsii.

— Uite, Faustină, dacă ajungem în ulița de colo, suntem la țintă îndată. Ne duce deadreptul la locul de popas.

Dar tocmai atunci li s'a pus în cale cea mai mare piedecă, când voiau să cotească în ulița aceea.

S'a întâmplat, că chiar în clipa când Faustina a ajuns dela curtea procuratorului la poarta numită a justiției, în ulița spre Golgota, pe acolo duceau un prisoner, ca să-l răstignească.

Înainte lui alergau țângăi sălbătăciți, voind să vadă răstignirea. Își desfăceau cale cu putere nebună, înălțându-și brațele într'un avânt nebun și scoteau din gâtlejuri răcnete neînțelese, vioși că vor avea o priveliște mai rară.

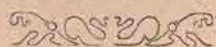
În urma lor pășea o ceată mare de oameni cu haina lungă; după vedere erau fruntașii cetății. După dânsii mueri; multe dintrânsele cu obraji umeziți de lacrimi. O întreagă oaste de cerșitori și de schilozi se silea și ea înainte, zbierând tare, de te asurzeau.

— O, Dumnezeule, — strigau — mântuește-l. Trimite-ți îngerii și slobozește-l pe dânsul. Trimite ajutorul tău în ceasul lui de lipsă grea.

La spate veneau câțiva soldați romani, pe cai înalți. Aveau de grijă să nu poată năvăli nimenea din mulțime la prisoner și să-l scape.

Îndată după dânsii călăii, conducând pe cel merit răstignirii. Pe umere i-au pus cruce mare, grea; nici nu eră în stare să o poarte. Sub greutatea ei i se frângea trupul, plecându-se până la pământ. Capul îi căzuse așa de tare, de nici nu i se putea vedea fața.

— urmează —

Cărți primite la Redacție:

Leonard Paukerov: Când joci teatru românesc în țara ungurească. Prețul 2 cor. De vânzare la „Librăria Dr. S. Bornemisa”, Orăștie.

Virgil Onițiu: Carte de cetire pentru clasa I. a școalelor medii. Prețul cor. 2'30.

Virgil Onițiu: Carte de cetire pentru clasa II. a școalelor medii. Prețul cor. 2'30.

— Amândouă aprobate de dl ministru de culte și instrucție. Editura Ciurcu.

□ □ □

Scrisori dela Redacție

MANUSCRISELE NU SE RETRIMIT.

I. C. Acestea din urmă sunt mai slăbuțe; nu le putem folosi.

Ionel în S. Începuturi slabe, cari nu deșteinău încă nimic. Nepublicabile.

I. C. *Soșdeanul*. Vă mulțumim pentru ofertul de-a ne trimite mai multe „Scrisori”, dar nu ne face nici o bucurie, căci versurile dvoastră așa cum sunt în „*Scri-soarea I*” nu sunt publicabile.

P. P. B. Din cele trimise numai una singură are câteva calități stilistice mai deosebite, dar se oglindesc și în aceasta reminescente din Goga, așa ca o melodie cunoscută, pe care ai mai auzit-o cândva. Mai încercați și poate... poate. Acestea însă nu.

La „Tipografia Nouă” să primește imediat un **culegător bun pentru compres.** — Leafa conform tarifului.

Colecțiile „Cosinzenii”

de pe anul I. II. și III. se pot comanda dela administrația revistei pentru :: suma de cor. 27'— ::

Abonații noștri noi, cari doresc să aibă revista noastră dela început, le capătă toate trei colecțiile pentru suma de 20 coroane.

CĂRȚI LITERARE NOUI

— Depozit la „Librăria S. Bornemisa” în Orăștie. —

	Cor. fl.
Ursu I.: Ștefan-cel-Mare și Turcii	4'—
Chiru Nanov: Ochiul Dracului, nuvele	1'50
Sorbul M.: Letopiseșii, dramă istorică în trei acte	2'—
Agârbiceanu I.: Arhanghelii, roman din viața rom. ard.	3'—
Șăineanu L.: Dicționar universal al limbei române ed. 3.	9'—
Iorga: Ce ne învață cariera lui A. Vlaicu	—15
V. Mestugean: Regina Noastră. Note biografice cu privilegiul aniversării de 70 ani	1'—
Rădulescu Niger: Orfanii neamului, roman naționalist	4'—
N. Iorga: Studii și documente cu privire la istoria Românilor, vol. XXII.	5'—
N. Iorga: Studii și documente cu privire la istoria Românilor, vol. XXIII.	6'—
N. Iorga: Corespondența lui Dimitrie Aman	4'—
„ Scrisori de boeri	1'75
„ Scrisori domnești	1'50
M. T. Carada: Sfânta Melania cea tânără	—80
I. Secula: Economia de casă întocmită după mai mulți autori	3'—
Goga O. Domnul Notar, dramă în 3 acte din viața ardelenească	2'—
A. Vlăhășă, Dreptate, nuvele	2'—
G. Coșbuc, Fire de tort. Ediție nouă și adăugită	3'—
Sadoveanu: Privești Dobrogene	2'—
B. Katargiu: Discursuri parlamentare 1859—1862	2'—
Lamarfina: Raphael vol. I.	—30
Tailler E.: Dragoste de scriitor sau romanul lui V. Hugo	—30
Maupassant: Strigăi de alarmă, nuvele	—30
Fogazzaro: Povestiri	—30
Cinci scrisori de dragoste ale unei călugărițe	1'—
Aradi V., A Ruthén skizmapör	1'50
Simeon Balint, viața și luptele lui în anii 1848—49	1'50
Trecutul Românilor de pe pământul crăiesc	4'—
Lungian M. Zile senine, icoane dela țară	1'50
Beza M. Pe drumuri. Din viața Aromânilor	2'—
Galagteon G. Biserița din Răzoare, nuvele și schițe	2'—
Chirijescu M. Răsaduri, nuvele	2'—
Legea electorală. Articolul de lege XIV din 1913	1'—
Dr. S. Stanca, Pocășii	4'—
Gh. Stoica: Alte vremi, povestiri	2'—
Ion Agârbiceanu: Schițe și povestiri	2'—
Al. Ciura: Amintiri	1'60
I. Dragoslav: Volintirii	1'80
L. Rebreanu: Frământări	1'50
V. Eftimiu: Poemele singurății	2'—
Dr. G. Biedenkap: Ce povestesc eu copilului meu	—80
A. France: Crima lui Sylvestre Bonnard, roman	1'80
A. Fogazzaro: Misterul Poetului, roman	1'80
Sf. Lázár: Floarea Betuliei, roman	1'80
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi	1'60
A. Hamat: Noua lege militară	2'—
E. Borgia: Versuri flușturate	—60
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii populare	—60
H. P. Petrescu: Văduvioara și alte șase monoloage	1'—

— Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 bani de fiecare carte, —

— Porto recomandat cu 25 bani mai mult. —

J. J. Gornescu